

בהמה לאחר מיתה אם דם מטמא חמורה וכו', משמע אי
הוי דם מטמא קלה, הוי סגי בהכי, ואף דלפ"ז קשה, א"כ
אמאי לא משני הש"ס בפשיטות, גבי נבילה משכחת טומאה
קלה בדם ביבש, משא"כ באדם אין דם מטמא יבש, וי"ל
דהש"ס רוצה לשנויי אפילו לישנא דברייתא דתני שיש בהן
טומאה קלה וחמורה, דמשמע דקאי על גוף הבהמה זולת
הדם, אבל עכ"פ תיקשי לדידין, מנ"ל מקרא למעוטי דם
מהלכי שתיים, כיון דעכ"פ משכחת בדם טומאה קלה, ומנ"ל
דבעי דוקא שיהא בגוף טמאה קלה, אלא דדם מטמא חמורה
אף ביבש, ויש לפקפק בזה.

ועפ"ז יש ליישב קצת קושית המשנה למלך (פי"ד מהל'
אבל) שהקשה שם אמאי לא מוקי הש"ס הך
ברייתא כר"ש דסבר איסורי הנאה אין מטמא טומאת אוכלין,
ומש"ה דם מהלכי שתיים לית בהו טומאת אוכלין, דיש לומר
דאכתי משכחת לה ביבש, ועדיין לא נפסל מאכילת כלב,
דלענין איסור בנפסל מאדם סגי, ולענין טומאה בעי דוקא
מאכילת כלב, ואף דהמשל"מ נסתפק די"ל באיסורי הנאה
אף בנפסל אסור, מ"מ אין מוכרח.

★ ★

בגמ': ומחשבה לבלב לאו מחשבה היא וכו' ההוא לאסוקי
טומאה מיני' וכו' הכא לאחותי ל"י טומאה וכו'.

הגאון ר' יוסף ענגיל זצ"ל באתון דאורייתא (כלל ט') דן
בדברי רש"י (יבמות מ"ט ע"א) הכותב דסיבה
המונעת חלות חדש, מפקעת ג"כ אותו החלות, אף אם הוא
הווה מכבר, אך התוס' פליגי על יסוד זה ע"ש. וכתב
הגרי"ע זצ"ל (באות ד') להוכיח מהגמ' כאן הנ"ל, דלכאורה
יוקשה כאן ג"כ, דכמו דאין יורד לתורת טומאה אם לא
חזי לאדם, ה"ה דאפי' ה"י חזי לאדם ואח"כ נפסל מאכילת
אדם ראוי שיופקע ממנו תורת טומאה, ומה תירצה הגמרא,
אולם בפסחים (דף מ"ה ע"ב) ס"ל לר' נתן באמת כן, דאפי'
כשהי' ראוי לאדם, אם נפסל אח"כ מאכילת אדם אינו מטמא
עש"ה, וי"ל דר' נתן ורבנן באמת בהאי סברא קמיפלגי, דר'
נתן ס"ל כסברת רש"י הנ"ל דדנין הפקעת חלות מהמונעת
חלות, ורבנן ס"ל כסברת התוס' הנ"ל דאין דנין זה מזה
וכמובן ע"כ.

★ ★

בגמ': וקשיא לן. מחשבה למה ל' תעשה חתיכה שלו מחשבה.
הגאון ר' אברהם לופטביר זצ"ל בזרע אברהם (סי' מ"א
ס"ק כט) מביא את דברי הירושלמי (פ"א דתרומות
ה"א) דאיתא שם: עכו"ם אין להם מחשבה כו' תמן להכשר
יעיי"ש ובפני משה דמש"ה עכו"ם אין לו מחשבה להכשר,
משום דאין להם טומאה יעיי"ש.

וכותב הגר"א לופטביר זצ"ל: ולכאורה לפי זה, בדבר דלא
מקבל טומאה רק במחשבה, אם חישב עליו עכו"ם
לא מהני דמה שנא. ועיין פ"ח דטהרות (משנה ו) חישב
עליו חרש שוטה וקטן טהור. וה"נ עכו"ם כנ"ל.

ולפ"ז יש להעיר דמה פריך בכריתות (דף כא.) גבי החותך
מן האדם תעשה חתיכה שלו מחשבה. הא יש לומר
דמירי בחתכו עכו"ם דלא מהני מחשבתו, וכן משמע
ברש"י חולין (דף קכא.) בד"ה השוחט וכו' וז"ל ועכו"ם
בטמאה לא מהני לה מחשבה בעודה מפרסת דלא אשכחן
היתר בדכותה עכ"ל. ומשמע הא לאו הכי, ה"י מהני
מחשבה דעכו"ם.

אמנם י"ל דאף דעכו"ם אין להם מחשבה, אבל מעשה יש
להם. ולכן בחותך מן האדם דהוי מעשה מהני
מחשבה דעכו"ם ג"כ, וכמו לגבי חרש שוטה וקטן (עיין
חולין דף יב:), אבל מחשבה גרידא אין להם ע"כ.

★ ★

בגמ': אוציא דם מהלכי שתיים שיש בהם טומאה חמורה ואין
בהם טומאה קלה.

כתב הגאון ר' אברהם טיקטין זצ"ל מברעסלויא (בקובץ
כרם שלמה שנה כ"א ק"ו ב' ע' ט'): נשאלתי מכבוד
ידיד הרב החכם המפורסם השלם מו"ה שלמה פאפענהיים
נ"י דיינא רבא דק"ק ברעסלויא, בדין אשר נסתפקו, אם דם
המת מטמא יבש כמו בשרו.

ובאמת אין בידי רא"י מבוררת לבד מהצדדין, אולם
(ב) [כ]דמות רא"י מהא דכריתות דף כ"א ע"א,
דקאמר שם הש"ס דבדם מהלכי שתיים לא שייך טומאה קלה,
ולכאורה הא משכחת לה בדם יבש, ולענין טומאת אוכלין
עד שנפסל מכלב, ואין לומר דצריך דוקא שיהא בבשר
טומאה קלה, זה אינו, דהרי קאמר שם בתחלה דכוותה גבי